

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

<i>Тупікова Тетяна Валеріївна</i> ФУНКЦІОНУВАННЯ КОЛЬОРОПОЗНАЧЕНЬ У СЕРЕДНЬОВЕРХНЬОНІМЕЦЬКІЙ МОВІ	601
<i>Швелідзе Лідія Дмитрівна</i> КЕЙС-МЕТОД ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПРАВНИЧІЙ ОСВІТІ	603
<i>Шевченко-Бітенська Олена Валентинівна</i> НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ МОВЛЕННЯ ДОНАЛЬДА ТРАМПА ТА КАМІЛИ ГАРИС ПІД ЧАС ПЕРЕДВИБОРЧИХ ДЕБАТІВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ.	605
<i>Mykola E. Alexeyev</i> AN AVENUE TO PLAIN LANGUAGE IN LEGAL ENGLISH	608
<i>Ksenia Kovalova</i> THE CONCEPT OF FABRIC AS A CONCEPTUAL METAPHOR	611
<i>Лесневська Катерина Вікторівна</i> РОЛЬ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ.	613

СЕКЦІЯ 25. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ЛІНГВІСТИКИ ПРАВА ТА ЗМІ

<i>Мамич Мирослава Володимирівна</i> КОНТЕНТ ВИДАННЯ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВПЛИВУ НА СУСПІЛЬСТВО.	615
<i>Кісельова Анастасія Андріївна</i> ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ НЕФІЛОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ.	618
<i>Назаренко Оксана Миколаївна</i> ДУХОВНА ІДЕНТИЧНІСТЬ НАЦІЇ В ЕТНОЛІНГВІСТИЧНОМУ АСПЕКТІ	620
<i>Томчаковський Олександр Георгійович</i> ПОЛІКОДОВИЙ VS КРЕОЛІЗОВАНИЙ ТЕКСТ	623

СЕКЦІЯ 26. ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

<i>Колкутіна Вікторія Вікторівна</i> ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ЗАСОБІВ ПОЕТИКИ У СТРУКТУРІ МІЖНАРОДНОГО СТОРИТЕЛІНГУ	625
<i>Макаренко Олександр Юрійович, Макаренко Наталія Анатоліївна</i> ПЕРЕШКОДЖАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЖУРНАЛІСТА В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ.	628
<i>Маляренко Тетяна Анатоліївна</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДУ СИТУАЦІЙНОГО АНАЛІЗУ У КОМПЛЕКСНИХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	631
<i>Скалацька Олена Віталіївна</i> СУЧАСНІ ФОРМИ ЦИРОВИХ МЕДІА.	633
<i>Грушевська Юлія Андріївна</i> ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ МОВЛЕННЄВИХ НОРМ ЯК АТРИБУТ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО РЕКЛАМНОГО ТЕКСТУ	636
<i>Червінчук Аліна Олегівна</i> РОЛЬ КОНСТРУКТИВНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ У ВИСВІТЛЕННІ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ВОЄННОГО ЧАСУ	638
<i>Чубук Олег Леонітійович</i> НАЙНЕОБХІДНІШІ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕДІЙНИКІВ В ЕПОХУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.	641
<i>Літвінчук Ірина Сергіївна</i> РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЖУРНАЛІСТИЦІ: ЗАГРОЗА ЧИ МОЖЛИВІСТЬ	643

Кісельова Анастасія Андріївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики*

ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ НЕФІЛОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Наприкінці 2010-х років у навчальні плани закладів вищої освіти України було включено ряд дисциплін, що мали різні назви, але спільну мету – сформулювати у здобувачів вищої освіти вміння формулювати ідеї, обґрунтовувати власну позицію відповідно до логіки та вимог наукового дискурсу. Ці навички є необхідними як для ефективного навчання, так і для подальшого професійного розвитку. Однак багато здобувачів освіти стикаються зі значними труднощами під час опанування академічного письма: їм складно структурувати текст, коректно використовувати наукові джерела та дотримуватись вимог стилю. Досвід роботи з представниками різних спеціальностей дозволяє підкреслити, що ці труднощі особливо відчутні у здобувачів нефілологічних напрямів, освітні програми яких зазвичай не включають курсів, спрямованих на глибоке засвоєння письмових навичок. Це, на нашу думку, підтверджує актуальність даного дослідження.

Слід зауважити, що формування академічної грамотності все ще залишається вразливою ланкою у розвитку комунікативної компетентності в немовних ЗВО. Студенти зазнають труднощів під час написання академічних текстів не лише через когнітивні бар'єри – такі як неспроможність структуровано викладати думки або виокремлювати головну інформацію, – а й через мовні труднощі: «недостатнє уміння використовувати лексичні, граматичні та синтаксичні засоби чи невміння підбирати лексичні одиниці відповідно до жанру й контексту створюваного тексту» [1].

Академічне письмо відзначається жорсткими вимогами до побудови тексту, його змістової наповненості та мовного оформлення, що забезпечує чіткість викладу і наукову комунікацію. Водночас, навіть у межах цього процесу трапляються численні мовні помилки, які помітно знижують якість наукових робіт. У студентів нефілологічних спеціальностей такі помилки часто є наслідком недостатньої мовної підготовки, зокрема незнання мовних норм. Типологізацію цих помилок можна здійснити за загальноживаною класифікацією мовних норм [2], а саме:

- лексичні (неправильне вживання значень і семантичних відтінків, порушення норм лексичної сполучуваності),
- словотвірні (невірне утворення слів),
- морфологічні (неправильний вибір граматичних форм),
- синтаксичні (помилки в побудові речень),
- стилістичні (невідповідність мовних засобів стилю чи ситуації),
- орфографічні (помилки у написанні слів),
- пунктуаційні (помилки у використанні розділових знаків) [там само].

Порушення академічної доброчесності може мати різні прояви, однак у межах цього дослідження розглянемо лише один з них – плагіат, що визначається як «навмисне чи усвідомлене оприлюднення (опублікування), повністю або частково чужого твору (тексту або ідей) під іменем особи, яка не є автором цього твору, без належного оформлення посилань» [3]. Серед основних причин плагіату варто виділити:

1. Відсутність чіткого розуміння сутності самого явища, що призводить до нехтування його неприйнятністю у наукових текстах.

2. Невміння розрізняти та правильно оформляти цитування і посилання.

Додатково, труднощі виникають і в процесі оформлення списку використаних джерел, який має відповідати чинним вимогам.

Проаналізувавши лінгвістичні та етичні аспекти академічного письма, варто звернути увагу й на проблеми текстової організації. Вони зумовлені традиційним для української академічної практики текстовим підходом, згідно з яким «головна увага припадає на готовий текст як продукт, а студенти мають опрацювати і відтворити запропоновані зразки писемних текстів» [4, с.113]. Цей підхід викликає труднощі у здобувачів нефілологічних спеціальностей, які, особливо на початкових курсах, мають обмежений досвід роботи з науковими текстами. Внаслідок цього спроби створити власний текст часто завершуються плагіатом або створенням неякісного продукту.

Натомість процесуальний підхід, орієнтований не на результат, а на процес написання та редагування, є більш ефективним. У межах цього підходу процес створення тексту включає кілька етапів: постановку мети, генерування ідей, збирання та упорядкування матеріалу, підбір мовних засобів, написання чернетки, її аналіз і редагування. Такий підхід передбачає багаторазове повернення до тексту, його покрокове вдосконалення: «на кожному етапі реалізуються певні навички та вміння здобувачів вищої освіти. Процес написання не лінійний, а ітеративний, коли текст переглядається і редагується багато разів» [5, с.348]. На нашу думку, саме такий підхід має значний потенціал у навчанні академічного письма, особливо для студентів з мінімальним досвідом, адже він дозволяє поетапно покращувати якість роботи.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що успішне формування навичок академічного письма у студентів нефілологічних спеціальностей залежить від трьох ключових компонентів: лінгвістичного, етичного та організаційного.

Попри те, що лінгвістичні труднощі пов'язані з порушенням різних мовних норм, основні складності зазвичай стосуються лексичних, граматичних, стилістичних і пунктуаційних помилок. Тому саме ці аспекти мовної системи слід розглядати як пріоритетні у процесі навчання академічного письма, особливо для тих, для кого опанування мови не є основним фахом.

Щодо етичної складової, порушення принципів академічної доброчесності часто виникає через брак знань про поняття плагіату та способи його уникнення. Особливо важливим є розуміння правил оформлення посилань і цитувань у наукових текстах.

Що стосується організаційного аспекту, найбільш ефективним видається впровадження процесуального підходу до викладання академічного письма замість традиційного текстового. Це дозволить здобувачам здобути більше практичного досвіду написання наукових текстів і, відповідно, підвищити їхню якість.

Список використаних джерел:

1. Mulenga R., Shilongo H. Academic integrity in higher education: Understanding and addressing plagiarism. *Acta Pedagogica Asiana*. 2024. Vol. 3(1). P. 30–43.
2. Зуєнко М., Воскобойник В., Тимінська І. Іншомовне академічне письмо як важлива складова підготовки філологів. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2024. № 2(26). С. 319–327.
3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145- VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№ 178–179). С. 10–22.
4. Рубчак О. Б., Ленда Р. І. Особливості викладання академічного письма у вищій школі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2022. Вип. 16(84). С. 112–115.
5. Харченко І. І. Формування навичок академічного письма майбутніх фахівців нефілологічного профілю в умовах інформаційно-освітнього середовища. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2023. № 64. Т. 2. С. 347–351.

Ключові слова: академічне письмо, академічна доброчесність, нефілологічні спеціальності, лінгвістичні помилки, плагіат, комунікативна компетентність.

Keywords: academic writing, academic integrity, non-philological specialties, linguistic errors, plagiarism, communicative competence.

Назаренко Оксана Миколаївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри прикладної лінгвістики, кандидат філологічних наук, доцент*

ДУХОВНА ІДЕНТИЧНІСТЬ НАЦІЇ В ЕТНОЛІНГВІСТИЧНОМУ АСПЕКТІ

На сучасному етапі етнолінгвістика як лінгвістична дисципліна вивчає основи репрезентації етномовних явищ в лінгвістичному аспекті, теорії свідомості народу та формування уявлень про етнічну картину світу й реалізацію засобів, які забезпечують розуміння культурних цінностей, ознак та ідеалів етносу. Етнолінгвістичні основи дослідження мови описано в працях В. Жайворонка, П. Гриценка, Ф. Бацевича, О. Селіванової, Н. Шарманової, Н. Руснак, Ю. Руснак, І. Струк, М. Сумцова, І. Сабадоша, Т. Маркотенко.